

Aan de leden van Provinciale Staten van Noord-Holland

Datum ingekomen vragen : 23 augustus 2022

Datum GS-besluit : 13 september 2022

Vragen nr. 81

Vragen van **dh. D.J. van den Berg** (JA21) over Het tekort aan aardgas en het 'Bescherm en Herstelplan Gas'

De voorzitter van Provinciale Staten van Noord-Holland deelt u overeenkomstig het bepaalde in artikel 45 van het Reglement van Orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van Provinciale Staten mede, dat op 23 augustus 2022 door het lid van Provinciale Staten, **dh. D.J. van den Berg** (JA21), de volgende vragen bij Gedeputeerde Staten zijn ingekomen.

INLEIDING VRAGEN

Vanwege de tekorten op de internationale gasmarkt is op 20 juni 2022 het 'Bescherm- en Herstelplan Gas' geactiveerd, op het niveau 'Vroegtijdige waarschuwing'. Het voornoemde plan beschrijft maatregelen hoe ons land dient te reageren in het geval dat er een tekort aan aardgas zal ontstaan.

De situatie voor Nederland is zorgelijk, gezien de leveringszekerheid van aardgas is gestoeld op een aantal onzekerheden, zoals de volledige benutting van kolencentrales. JA21 verwacht dat Nederland omstreeks januari/februari 2023 met een tekort aan aardgas zou kunnen zitten, waardoor de maatregelen van dit plan in werking zullen treden.

JA21 wil weten hoe Gedeputeerde Staten tot nu toe voorbereid is op de uitwerking van het voornoemde plan.

VRAGEN INCLUSIEF BEANTWOORDING GEDEPUTEERDE STATEN

Vraag 1:

Is de inhoud van het 'Bescherm- en Herstelplan Gas' bekend bij Gedeputeerde Staten? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 1:

Ja, het Bescherm- en Herstelplan Gas (hierna BHG) is bij ons bekend. Het BHG is opgesteld door de minister van Economische Zaken en Klimaat, als verantwoordelijke voor gasleveringszekerheid in Nederland, in nauwe samenwerking met de landelijk netbeheerder Gasunie Transport Services. Het opstellen van het BHG volgt uit EU-verordening 2017/1938 en deze EU-verordening en het BHG beschrijven 3 crisisniveau's: (1) vroegtijdige waarschuwing, (2) alarmering en (3) noodsituatie. Het ministerie heeft op 20 juni dit jaar het eerste niveau (vroegtijdige waarschuwing) geactiveerd. Het BHG bevat per crisisniveau een overzicht van procedures en maatregelen om aargaslevering te verzekeren.

Vraag 2:

Is de wijze van uitvoering en de rol van de provincie hierin bekend bij Gedeputeerde Staten? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 2:

Ja, we weten dat er geen rol voor provincies is. In het hoogste crisisscenario (niveau 3: noodsituatie) is er een rol in de crisisorganisatie voor de veiligheidsregio's. Het gaat dan om het handhaven van de openbare orde. Het BHG benoemt echter geen rol voor provincies.

Vraag 3:

Is er tot nu toe door Gedeputeerde Staten met de Minister van Economische Zaken en Klimaat gesproken over het voornoemde plan, gezien haar kritieke rol in dit uit te voeren proces? Zo ja, wat is er in die gesprekken besproken? Zo nee, waarom niet?

- a. Is er, in het verlengde van vraag 3, gesproken met het ministerie van Economische Zaken en Klimaat en haar ambtenaren? Zo ja, wat is er in die gesprekken besproken? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 3:

Nee, er zijn hierover geen gesprekken geweest tussen Gedeputeerde Staten en de minister van EZK of tussen ambtenaren van de provincie en het departement over het plan. Wel is er in een ambtelijk gesprek in de context van veiligheidsregio's met het ministerie melding gemaakt van het BHG, maar het plan werd daar niet in detail besproken. De reden daarvoor ligt in het verlengde van het antwoord op vraag 2: het ministerie is verantwoordelijk voor gasleveringszekerheid en schakelt daarin direct met de betrokken netbeheerders en industrieën. Provincies hebben hierin geen rol.

Vraag 4:

Verwacht Gedeputeerde Staten dat Nederland de winter van 22/23 zal doorkomen zonder een tekort aan aardgas, of deelt zij de inschatting van JA21 dat er een groot risico is dat Nederland omstreeks januari/februari 2023 met een tekort aan aardgas zal zitten? Graag een beargumenteerd antwoord.

Antwoord 4:

Daar kunnen wij geen zinvolle uitspraken over doen, ook omdat wij hierin geen bevoegdheden en expertise hebben. Wat we weten, is dat in het verlengde van het afkondigen van crisisniveau 1 (vroegtijdige waarschuwing) van het BHG en Europese afspraken over leveringszekerheid van aardgas is afgesproken dat ieder lidstaat van de EU de gasopslagcapaciteiten voor de komende winter gemiddeld voor tenminste 80% gevuld moet hebben. Aanvullend worden alle gasverbruikers via een publiekscampagne aangespoord om minder gas te verbruiken en gelden er voor kolencentrales geen beperkingen meer voor elektriciteitsproductie. Wij gaan er op dit moment van uit dat deze maatregelen voldoende zijn om tekorten aan aardgas in de winter te voorkomen.

Vraag 5:

In het plan staan een aantal maatregelen beschreven, waarvan de impact ten tijden van schrijven onbekend was, net als de uitvoering daarvan, zoals:

Maatregel 5: 'Gedwongen brandstofomschakeling van industrieën'.

Met de maatregel zouden bedrijven gedwongen worden zo mogelijk over te stappen op andere brandstoffen dan aardgas. Ten tijde van schrijven was de lijst met geschikte bedrijven hiervoor nog niet bekend.

Kan Gedeputeerde Staten toelichten welke bedrijven in Noord-Holland hiervoor geschikt zouden zijn? Indien de lijst voor Noord-Holland nog niet bekend is, is Gedeputeerde Staten dan bereid om naar aanleiding van deze vragen de lijst alsnog op te stellen? Wil Gedeputeerde Staten hier de Minister van EZK op aanspreken? Zo nee, waarom niet? Graag een uitgebreid antwoord.

- a. Op pagina 50, in de voetnoot, staat het volgende beschreven:

"23. Deze lijst met industrieën dient in de koude fase opgesteld te worden. De totstandkoming van deze lijst vraagt om specialistische kennis over industriële processen. Met het oog hierop

lijkt een benadering via de industriële brancheverenigingen opportuun te zijn.”

Is er door Gedeputeerde Staten tot nu toe contact gelegd met de industriële brancheverenigingen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 5:

Nee, we kunnen niet toelichten welke bedrijven geschikt zouden zijn voor de specifieke maatregel ‘gedwongen brandstofomschakeling van industrieën’, omdat wij daarover geen kennis hebben en ook niet gevraagd zijn door de minister om een dergelijke lijst te maken. Wel hebben we begrepen dat een dergelijke lijst al bestaat bij het ministerie, maar dat deze niet openbaar wordt gemaakt, vanwege de bedrijfsgevoeligheid ervan. Wij achten het niet zinvol om de minister hierop aan te spreken of om industriële brancheverenigingen te spreken, omdat wij geen rol hebben op het gebied van aardgaslevering en de uitvoering van het BHG.

Vraag 6:

Maatregel 7: Niet-beschermde afnemers afschakelen (administratief en/of technisch)

Wanneer er een tekort aan aardgas zal ontstaan, zal het proces worden opgestart om tot afschakeling van niet-beschermde gebruikers over te gaan. Denk aan industriële gebruikers van aardgas, zoals Tata Steel, Yara, Shell, de petrochemische sector, enz, enz.

In het plan word beschreven dat niet maatschappelijke gevolgen van afschakeling, maar afnamevolume leidend zal zijn.

Kan Gedeputeerde Staten een lijst overhandigen, in volgorde van afnamevolume, die in het geval van maatregel 7 gebruikt zal worden voor de provincie Noord-Holland? Zo nee, waarom niet? Graag een uitgebreid antwoord, onderverdeeld in gebruikers op het landelijk transportnetwerk en gebruikers die zijn aangesloten op de RNB's (regionale netbeheerders).

Antwoord 6:

Nee, we kunnen niet een lijst van ‘niet-beschermde afnemers afschakelen’ van maatregel 7 van het BHG overhandigen. Dit omdat we geen enkele rol daarin hebben en deze lijst bij ons niet bekend is.

Vraag 7:

Deelt Gedeputeerde Staten de mening van JA21 dat bedrijven als Tata Steel en Yara (kunstmestfabrikant) een bovengemiddelde maatschappelijke impact hebben op Noord-Holland en Nederland in haar geheel?

Antwoord 7:

Elk bedrijf in Noord-Holland heeft sociaal-economische impact. Dat geldt ook voor Tata en Yara.

Vraag 8:

Deelt Gedeputeerde Staten de mening van JA21 dat afsluiting van Yara, zal leiden tot een verminderde productie en inzet van kunstmest, met als gevolg een lagere landbouwopbrengst in Noord-Holland en Nederland in haar geheel?

Antwoord 8:

Nee, dat kunnen we niet met zekerheid zo zeggen. Ten eerste omdat het scenario waarin deze maatregel van kracht wordt, namelijk crisisniveau 2 of 3, nu niet van toepassing is. Ten tweede omdat Yara niet de enige producent van kunstmest is en er mogelijk alternatieven zijn voor de landbouwsector, mocht dit scenario uitkomen.

Vraag 9:

Kan Gedeputeerde Staten kwantificeren hoe groot de economische impact zal zijn op de economie van de provincie Noord-Holland, indien maatregel 5 en opvolgend maatregel 7, moeten worden ingezet? Zo nee, waarom niet? Kan Gedeputeerde Staten in dat geval alsnog een economische impactanalyse opmaken, onderverdeeld in sectoren?

Antwoord 9:

Nee, dat kunnen wij niet omdat voor het maken van een zinvolle impactanalyse er veel informatie nodig is, die nu ontbreekt. We weten bijvoorbeeld niet welke bedrijven in Noord-Holland en Nederland er eventueel verplicht kunnen worden om af te schakelen. We weten niet of er voor deze bedrijven alternatieven zijn voor het productieproces, zoals elektriciteit. We weten niet of er voor deze bedrijven van de rijksoverheid financiële compensatie komt of ondersteuning anderszins. Een economische impactanalyse met zo weinig feitelijke gegevens is naar ons oordeel vooral speculatie. Dat lijkt ons niet zinvol, ook omdat we geen mogelijkheden zien voor eventuele mitigerende maatregelen vanuit de provincie.

Vraag 10:

Kan Gedeputeerde Staten een verdere toelichting geven hoe zij de impact van de absurd hoge energieprijzen op de gehele Noord-Hollandse economie duiden? Denk aan impact MKB, industrie in zijn geheel, huishoudens. Wat is de impact op industriegebieden zoals het Noordzeekanaalgebied? Hoe zullen industrieën reageren die aardgas nu als grondstof gebruiken? Zullen bedrijven en industrieën versneld overstappen op andere bronnen? Graag een uitgebreid antwoord.

Antwoord 10:

We verwachten dat de extreme energieprijzen, met name voor aardgas, zeker impact zullen hebben op de Noord-Hollandse economie. Vooral grootgebruikers hebben daar last van, we denken dan aan de sectoren metaalindustrie, chemie, papierindustrie, glastuinbouw en voedselindustrie. De hoge energieprijzen leiden tot hogere productiekosten. De extra kosten zullen bedrijven niet onmiddellijk, maar op termijn wel volledig doorberekenen in de consumentenprijs. Dit leidt tot extra inflatie en als gevolg daarvan, een lagere vraag naar deze duurdere producten. Dat leidt weer tot productiedalingen en dus minder inkomsten voor bedrijven terwijl de productiekosten stijgen. Het Centraal Planbureau en andere economen gaan er voorsnogen van dat dit een tijdelijke situatie is en dat de situatie zich eind 2023/2024 zal normaliseren. Na een tijdelijke afkoeling van de economie is er herstel vanaf 2024. Mocht de situatie toch langer duren dan voorzien, dan behoort een economische recessie tot de mogelijkheden.

We verwachten dat de hoge gasprijs ook een versnellende impact zal hebben op de energietransitie. Vele bedrijven zullen immers de urgentie voelen om op zoek gaan naar alternatieve energiebronnen. Omdat deze situatie niet alleen voor Nederland geldt maar een groot deel van Europa, is er bovendien een gelijk speelveld. Dit gelijke speelveld helpt ook om de energietransitie te versnellen. Bedrijven zouden immers kunnen overwegen productieprocessen uit te plaatsen naar landen die geen last hebben van de gascrisis. Door het gelijke speelveld zijn er weinig mogelijkheden daartoe. Dit is niet een situatie waarvoor we gekozen zouden hebben, maar een situatie waarin we terecht gekomen zijn.

Ook voor huishoudens is de impact van de gestegen energiekosten groot. Volgens een recent bericht van het CPB daalt de koopkracht in 2022 naar verwachting met circa 7 %. Vooral huishoudens met een laag inkomen worden hierdoor hard getroffen. Het kabinet heeft afgelopen jaar diverse maatregelen getroffen om huishoudens te compenseren. Het kabinet heeft ook aangekondigd aanvullende maatregelen in te voeren vanaf 2023.

Vraag 11:

Is Gedeputeerde Staten bereid om, gezien de energiecrisis waarin wij ons begeven en in het belang van de Noord-Hollanders, bij het kabinet aan te dringen om de productie uit het gasveld in Groningen met spoed te verhogen tot het hoogst maximale? Hierbij rekening houdend met een doortastende, vlotte compensatieregeling voor de benadeelde Groningers? Zo nee, waarom niet? Graag een uitgebreid antwoord.

Antwoord 11:

Nee, daar willen wij niet op aandringen. We vinden het niet opportuun om vanuit het belang van één provincie aan te dringen op een oplossing die ten koste kan gaan van het welzijn van de inwoners van een andere provincie. De huidige gascrisis is voor Nederland een nationaal probleem en we vinden dat de regering daarvoor het juiste niveau is om een oplossing te vinden.